

передових практик з міжнародного досвіду може служити ключем до оптимізації норм спадкового права та, в тому числі, його цифрової трансформації, зумовленої потребами сучасних реалій.

Список використаної літератури:

1. Спадкове право : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Нестерцової-Собакарь О. Дніпро : 2017. 164 с.
2. Заїка Ю. Становлення і розвиток спадкового права в Україні : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Ю. Заїка. Київ. 2007. 33 с.
3. Цивільний кодекс України : Закон від 16.01.2003 № 435-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#doc_info (дата звернення : 08.12.2023)
4. Спадкування акаунту в Facebook : що відбувається зі сторінкою людини, яка померла? URL : <https://cedem.org.ua/consultations/spadkuvannya-akauntu-facebook/> (дата звернення : 08.12.2023)
5. Кармаза О. Модифікація спадкових прав в умовах дії воєнного стану та євроінтеграційних процесів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С. 136–141.

УДК 347.513:347.23(4)

Софія МИХАЛИК,

здобувач ступеня вищої освіти ННІ № 3 НАВС

Науковий керівник:

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Національної академії внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Катерина КУЦИК

ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Якщо в Україні відшкодування моральної шкоди у сфері інтелектуальної власності ще не так широко розповсюджене, то європейські країни вже давно використовують таку практику, адже право на відшкодування завданої шкоди має кожен, чиє право було порушено, в тому числі і право на відшкодування шкоди моральної. На нашу думку, цілком обґрунтовано можна стверджувати, що відшкодування моральної шкоди слугує додатковим стимулом, аби запобігти порушенням прав інтелектуальної власності.

У європейському просторі важливою є норма статті 13 (1) Директиви 2004/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 29.04.2004 про захист прав інтелектуальної власності (IPRED), якою передбачено, що при визначенні збитків від порушення прав інтелектуальної власності, судові органи держав-членів «мають враховувати всі відповідні аспекти, такі як негативні економічні наслідки, включаючи втрату прибутку, яку зазнав постраждалий, будь-які неправомірні прибутки, одержані порушником, та відповідним чином, елементи, що не є економічними факторами, такі як моральна шкода, заподіяна правовласникові» [1].

У деяких країнах Європи відшкодування моральної шкоди у сфері інтелектуальної власності доступне лише у випадку навмисних або необережних порушень (Фінляндія). У Греції відшкодування моральної шкоди є єдиною компенсацією, яка реально може бути присуджена у справах, що стосуються захисту товарних знаків. У Словенії моральна шкода за порушення прав інтелектуальної власності може бути відшкодована навіть за відсутності шкоди матеріальної за умови, що була заподіяна особою, яка страждає на психічні розлади [3].

Щодо процесуального порядку розгляду справ про відшкодування моральної шкоди у сфері інтелектуальної власності, то у країнах Європи вони розглядаються по-різному. У більшості країн розгляд цієї категорії справ відбувається в порядку позовного провадження. Хоча, до прикладу, в Нідерландах, Англії та Уельсі призначається окреме (виняткове) провадження. Відшкодування моральної шкоди у сфері інтелектуальної власності досить часто пов'язане із розглядом справ, пов'язаних із захистом репутації фізичних чи юридичних осіб, тож, наприклад, при здійсненні судочинства у Франції її розмір береться до уваги для справедливого встановлення розміру відшкодування. За законодавством Італії наявність моральної шкоди спочатку має бути доведеною і лише потім може бути призначено відшкодування моральної шкоди у розмірі до 50 відсотків від втраченого прибутку особою, чий права інтелектуальної власності були порушені [4, с. 251].

На нашу думку, заслуговують уваги окремі положення законодавства Німеччини (зокрема, Закону «Про авторське право і суміжні права»), яке передбачає обов'язок до початку розгляду справи в суді повідомити порушника і надати йому можливість врегулювати конфлікт шляхом взяття на себе зобов'язання припинити порушення (утримання від порушення), виплачуючи співмірну договірну неустойку. Законодавством також передбачається вимоги до такого повідомлення. Також учасникам спору надається право звернутися до процедури медіації або іншої добровільної позасудової процедури вирішення спорів [5].

На сьогодні одним з дискусійних питань є критерії оцінювання, якими слід керуватися при визначенні розміру відшкодування моральної шкоди у сфері інтелектуальної власності, адже за їх допомогою можна

буде виміряти глибину і тривалість страждань (для фізичних осіб), оцінити втрати немайнового характеру (для юридичних осіб). У Франції, наприклад, при оцінці збитку суди мають враховувати кілька критеріїв, у тому числі: негативні економічні наслідки, понесені власником права інтелектуальної власності (включаючи упушену вигоду), прибуток, отриманий порушником, моральну шкоду, завдану власнику права в результаті порушення. На вимогу правовласника суд може встановити розмір шкоди у вигляді одноразової виплати [6].

Розмір відшкодування моральної шкоди у сфері інтелектуальної власності визначається судом у кожному випадку індивідуально. Суд повинен враховувати конкретні обставини, які, на його думку, мають суттєве значення для розгляду справи, при цьому суворо дотримуватися позиції, що відшкодування має виключно компенсаційний, а не каральний, обтяжуючий або запобіжний характер.

Враховуючи викладене, можемо стверджувати, що незважаючи на динамічність розвитку європейського законодавства, не існує єдиних підходів до порядку розгляду і вирішення справ, пов'язаних із відшкодуванням моральної шкоди у сфері інтелектуальної власності. Законодавство більшості країн Європи хоча, в цілому, відповідає нормам Директиви, все ж передбачає свої процедури визначення розміру заподіяної моральної шкоди за порушення прав інтелектуальної власності. Тому, удосконалюючи національне законодавство у даній сфері необхідно ґрунтовно і уважно підходити до запозичення зарубіжного досвіду, досліджуючи не лише акти законодавства європейських країн, а і їх відповідність нормам законодавства ЄС, беручи при цьому до уваги практику ЄСПЛ.

Список використаної літератури:

1. Директива 2004/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 29.04.2004 про захист прав інтелектуальної власності (IPRED). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj> (дата звернення: 19.01.2024)
2. BradSpitzFrance : new legislation on damages for copyright infringement. URL: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2014/08/27/france-new-legislation-on-damages-for-copyright-infringement/> (дата звернення: 19.01.2024)
3. Damages in intellectual property rights. URL: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/documents/11370/80606/Damages+in+intellectual+property+rights/b0d70979-2af3-48cf-870b-9ed1139d917a> (дата звернення: 19.01.2024)
4. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник. К.: «K.I.C.», 2007. 448 с.
5. Act on Copyright and Related Rights : Copyright Act of 9 September 1965 (Federal Law Gazette I, p. 1273). URL: <https://www.gesetze->

УДК 347.21

Христина ОЛЕКСИН,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

303 навчальної групи ННІ № 3

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

старший викладач кафедри цивільно-правових

дисциплін Національної академії внутрішніх

справ, кандидат юридичних наук, доцент

Катерина КУЦИК

ЦИФРОВІ РЕЧІ ЯК ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Зважаючи на активну діджиталізацію і поступову інтеграцію України до Європейського Союзу (далі – ЄС) в частині імплементації у національне законодавство існуючих актів ЄС відповідно до визначених в Угоді про асоціацію напрямків, правове визначення поняття цифрових речей та їх оборотоздатності стало актуальною темою для дискусій як у науковому середовищі, так і серед практиків. На даний час дослідженню підлягають здебільшого питання щодо нормативного-правового регулювання; забезпечення і створення комплексного підходу до гарантування права власності суб'єктам цифрових речей; чітке окреслення поняття «цифрові речі» і його законодавче обґрунтування; можливість передбаченого вдосконалення права власності на цифрові речі в майбутньому, з рахуванням новітніх технологій та цифрових систем. Прагнучи до світової спільноти, наша країна не стоїть осторонь глобальних тенденцій, цим самим продовжуючи розроблення і вдосконалення власної нормативно-правової бази у зазначеній сфері.

10 серпня 2023 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо розширення кола об'єктів цивільних прав» [1]. Запропонованими змінами передбачено доповнення Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) статтею 179-1 «Поняття цифрової речі», а також запропоновано низку змін до інших статей Кодексу, які визначають загальні положення про об'єкти цивільних прав. Зокрема, згадані зміни стосуються ст. 177 ЦК України, яка, тепер, визначає, що об'єктами цивільних прав є речі, гроші, цінні папери, *цифрові речі*, майнові права, роботи та послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні